

Vojenský výsluhový příspěvek pachateli trestného činu

JAKUB MATOCHA*

Military service allowance for the perpetrator of the crime

Summary: One of the motivations to become a member of the armed forces, i.e. the security corps, can undoubtedly be the financial service after the end of the service relationship. In principle, the legislation grants the said right to all members, while trying to use various modifications to reflect the possible commission of a crime by a member of the armed forces. The presented article deals with the relationship of providing a service allowance to a soldier who has committed a crime. In doing so, it points out the shortcomings of the current legislation, which can lead to a completely immoral acceptance of service allowance.

Keywords: soldier, service allowance, perpetrator of a crime

DOI: <https://doi.org/10.71372/COLF2567>

Vojenský výsluhový příspěvek pachateli trestného činu

Výsluhový příspěvek je zcela legitimní opakuji se peněžitý nárok příslušníka ozbrojených sil, který je danou formou po skončení služebního poměru kompenzován za svoji práci v ozbrojených složkách státu.¹ V některých, taxativně stanovených, případech se však uvedený nárok zákonem zapovídá. Existující právní úprava v podobě zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, (dále jen „zákon o vojácích“) se nicméně ve světle praxe ukázala jako zjevně nedostatečná, v důsledku čehož může docházet k vyplácení výsluhovému příspěvku i bývalému vojákov, který v době služebního poměru spáchal trestný čin, a to i proti svému zaměstnavateli v podobě Armády ČR. Následující kazuisticko-analytický článek zahrnující komparaci dalších právních předpisů si klade za cíl upozornit na nedostatečnost stávající úpravy, v důsledku které může docházet ke zcela nemorálnímu vyplácení finančních prostředků z rozpočtu České republiky.

Vojenský výsluhový příspěvek

Aniž by bylo pro účely článku nutné výsluhový příspěvek detailně představovat či vyme-

zovat, je vhodné uvést, že tento se řadí mezi tzv. výsluhové náležitosti, které souvisejí se zánikem služebního poměru vojáků. Dle důvodové zprávy² mají tyto mít výrazný motivační charakter a zabezpečují vojákům určité sociální jistoty za dobu služby, a to s přihlédnutím k psychické a fyzické náročnosti vojenského zaměstnání, potenciálnímu ohrožení života v přípravě na bojovou činnost, konání služby v různých místech podle potřeb ozbrojených sil bez ohledu na vliv na rodinný život a na ztrátu civilní profese. Cílem konstrukce vymezené v citovaném zákoně je mj. stav, při kterém nedojde k zásadnímu snížení životní úrovně vojáka.³

Zákonodárcem uváděná východiska byla následně též zčásti promítnuta v judikatuře vyšších soudů, v rámci které je výsluhový příspěvek chápán jako „určitá kompenzace práce vykonávané ve ztížených podmínkách a určitých osobních omezení, vyplývajících z charakteru práce v ozbrojených složkách státu. Náleží všem, kteří splnili zákonem stanovené podmínky.“ (...) Výsluhový příspěvek „nelze chápat jako součást odměny za práci, nýbrž jako samostatný příjem, který nebyl součástí tzv. služebního příjmu a není ani součástí platu příslušníků ozbrojených sil podle platných předpisů. Jde o zvláštní kategorii peněžního příjmu, odůvodněnou do

* Autor působí jako státní zástupce. E-mail: matocha@outlook.com.

¹ Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2016, čj. 10 As 237/2015-37.

² Důvodová zpráva (221/1999 Dz) k návrhu zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání (vydán pod č. 221/1999 Sb. v částce 76/1999 Sb. dne 12. 10. 1999).

³ Zamýšlena od počátku již byla sankční opatření ve vymezených případech.

určité míry sociálními důvody⁴.⁴⁵ Vycházejí z této prejudikatury se obdobně vyjádřil též Nejvyšší správní soud, podle kterého mj. výsluhový příspěvek slouží k zachování životní úrovně příslušníků ozbrojených složek při jejich dalším zaměstnání v civilním životě,⁶ přičemž z hlediska formy se jedná o opakující se peněžitý nárok příslušníka související se skončením služebního poměru.⁷

Důvody nepřiznání výsluhového příspěvku

Dle § 132 odst. 1 zákona o vojácích vzniká nárok na výsluhový příspěvek, za dalších podmínek, vojákově, jehož služební poměr zanikl dle taxativně vyjmenovaných důvodů. Z hlediska zaměření článku lze zejména zmínit, že nárok vzniká, jestliže byl voják propuštěn ze služebního poměru, pokud není pro vojáka v důsledku organizačních změn nebo po odvolání ze služebního místa jiné služební zařazení,⁸ byl pravomocně odsouzen pro trestný čin a jeho setrvání ve služebním poměru by ohrozilo vážnost ozbrojených sil,⁹ stal se členem politické strany, politického hnutí nebo odborové organizace¹⁰ či podal žádost o propuštění ze služebního poměru.^{11, 12}

Na výsluhové náležitosti naopak nemá nárok voják, který byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody,¹³ a dále voják, proti kterému je ke dni zániku služebního poměru uplynutím stanovené doby¹⁴ nebo ke dni propuštění ze služebního poměru z důvodu podané žádosti o propuštění ze služebního poměru¹⁵ vedeno trestní řízení pro úmyslný trestný čin, pokud je za něj následně pravomocně odsouzen (či jinak pravomocně bylo skončeno¹⁶).¹⁷

Legislativní zakotvení výsluhového příspěvku předpokládá, ve vztahu k případné trestné činnosti vojáka nevyjímaje, kromě samotného nevzniku nároku¹⁸ i další fakticky

sankční opatření spočívající ve snížení výsluhových náležitostí¹⁹ a jejich popření²⁰ tak, jak bylo přiblíženo shora.

Případy nemorálního vyplácení příspěvku

Jakkoliv výše předestřená úprava předvídá situace spjaté s trestnou činností vojáků, mohou se v praxi vyskytnout situace, které se z hlediska smyslu normy v předmětné části jeví jako hrubě nespravedlivé či amorální a které zákon neupravuje.

Popudem ke vzniku příspěvku byl z praxe autora zaznamenaný případ, na kterém lze demonstrovat a iniciovat případnou debatu týkající se vhodnosti legislativní změny.

Pro nastínění skutkového stavu lze uvést, že policejní orgán Vojenské policie dlouhodobě prověřoval vojáky, důstojníky, podezřelé ze (s)páchání rozsáhlé trestné činnosti páchané organizovanou skupinou, a to na úseku zadávání veřejných zakázek, kdy dle závěrů vyšetřovatelů získali podezřelí trestnou činností prospěch v řádech milionů korun českých. Hlavní a stěžejní úlohu v trestné činnosti měli z celé organizované skupiny primárně dva armádní důstojníci.

V případě prvního podezřelého byly v rámci prověřování zjišťovány okolnosti jeho služebního zařazení a požadavků na danou pozici, přičemž k dotazu policejního orgánu u nadřízeného podezřelého vojáka bylo zjištěno, že podezřelý s nižší bezpečnostní prověrkou zastává pozici, na kterou je požadován vyšší stupeň prověrky. Z uvedeného důvodu došlo následně k organizačním změnám formou faktického zjednání nápravy, kdy podezřelý, již vědom si probíhajícího trestního řízení proti jeho osobě,²¹ s provedenou změnou nesouhlasil; zároveň pro něho nebylo nalezeno jiné služební zařazení.²²

Podezřelý voják byl následně propuštěn ze služebního poměru na základě § 19 odst. 1

⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí uvedlo jako příklad ztráta odbornosti získané pro služební účely, obtížnější vyhledávání nového zaměstnání v civilních sektorech po skončení služebního poměru.

⁵ Nález Ústavního soudu č. 107/1996 Sb. (Pl. ÚS 9/95).

⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, čj. 6 Ads 157/2009-90.

⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2016, čj. 10 As 237/2015-37.

⁸ Ust. § 19 odst. 1 písm. e) zákona o vojácích.

⁹ Ust. § 19 odst. 1 písm. g) zákona o vojácích.

¹⁰ Ust. § 19 odst. 1 písm. i) zákona o vojácích.

¹¹ Ust. § 19 odst. 1 písm. k) zákona o vojácích.

¹² V případě posledně dvou uvedených se jedná o nárok v poloviční výši (§ 143 odst. 7 zákona o vojácích).

¹³ Ust. § 19 odst. 1 písm. f) zákona o vojácích ve spojení s § 132 odst. 1 zákona o vojácích a *contrario*.

¹⁴ Ust. § 18 písm. a) zákona o vojácích.

¹⁵ Ust. § 19 odst. 1 písm. k) zákona o vojácích.

¹⁶ Podmíněné zastavení, schválení narovnání či podmíněné odložení návrhu na potrestání.

¹⁷ Ust. § 143 odst. 8 zákona o vojácích.

¹⁸ Ust. § 132 odst. 1 zákona o vojácích.

¹⁹ Ust. § 143 odst. 7 zákona o vojácích.

²⁰ Ust. § 143 odst. 8 zákona o vojácích.

²¹ Z důvodu předchozích domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor v dané trestní věci.

²² Autorovi nejsou známy detailní či další informace o postupu nadřízených, které se však z hlediska účelu článku jeví jako nepodstatné.

písm. e) zákona o vojácích, tj. z důvodu, že není pro vojáka v důsledku organizačních změn nebo po odvolání ze služebního místa jiné služební zařazení. Zvolený postup vojáka vedl ke skutečnosti, že tomuto vznikl nárok na plné čerpání pravidelných výsluhových náležitostí. Po několika měsících bylo podezřelému vojákově sděleno obvinění z rozsáhlé trestné činnosti a následně byl též odsouzen. Autorovi nejsou známy detaily naznačené situace, v důsledku čehož nelze provést bližší analýzu zákonnosti postupu.

V případě druhého podezřelého bylo tomuto rovněž sděleno obvinění z rozsáhlé trestné činnosti, kdy vznesená obvinění vzhledem k důkazní situaci nebyla z jeho strany nikterak rozporována. Z hlediska zaměření tohoto příspěvku je však podstatné, že obviněný důstojník následně, prakticky obratem, vstoupil do politické strany, čímž naplnil důvod k propuštění ze služebního poměru podle § 19 odst. 1 písm. i).

Zákon o vojácích, obdobně jako zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen „zákon o služebním poměru“), členství v politické straně zapovídá,²³ a to primárně z důvodu zajištění nestranného výkonu služby,²⁴ resp. zajištění nezávislosti a objektivit rozhodování.²⁵ Jelikož je požadavek na apolitičnost shodný v obou předpisech, jsou judikatorní závěry aplikovatelné pro obě skupiny příslušníků.

Povinností zdržet se politické aktivity se v minulosti zabýval např. Nejvyšší správní soud,²⁶ který potvrdil kategorický následek, že porušení zákazu vykonávat činnost ve prospěch politické strany nebo politického hnutí, tím spíše vstup do politické strany či hnutí, vede vždy k propuštění příslušníka bezpečnostního sboru ze služebního poměru. Cílem citovaného zákazu je mj. veřejná bezpečnost zahrnující veřejný pořádek (tedy ochranu pořádku na veřejnosti). Jinými slovy, smyslem zákonného zákazu je snaha zajistit politicky neutrální bezpečnostní sbor, což představuje předpoklad pro důvěru veřejnosti v nestranný výkon této veřejné služby. Jde o podmínky vedoucí k zajištění veřejné bezpečnosti, resp. jde o cíl, který v případě příslušníků bezpečnostních sborů opod-

statňuje omezení jejich práv. Obdobně se pak vyjádřil i Evropský soud pro lidská práva,²⁷ který k zakotvení apolitičnosti příslušníků bezpečnostního sboru (v jím posuzovaném případě) doplnil, že zásah do svobody projevu a sdružování naplňoval legitimní cíl depolitizace policie spadající pod veřejnou bezpečnost, což je v souladu s právem občanů očekávat, že příslušníci policie budou ve svém jednání politicky neutrální. Řečené platí tím spíše v zemích s historickou zkušeností, kde příslušníci policie uplatňovali za komunistického režimu vůli vládnoucí strany a byli s ní těsně spjati. K uvedenému vhodně doplnil Molek, podle kterého by se z „českého pohledu dalo s nadsázkou tvrdit, že postkomunistické státy mají legitimní právo organizovat policii takovým způsobem, aby zajišťování veřejné bezpečnosti nepřipomínalo éru Veřejné bezpečnosti.“²⁸

Zákonné ustanovení, jakož i judikatorní výklad, tedy porušení daného bezvýjimečného zákazu hodnotí kategoricky tak, že jeho porušení má vždy za následek propuštění ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. f) zákona o služebním poměru, neboť veřejnost legitimně při jednání s příslušníky bezpečnostních sborů očekává, že má co do činění s politicky neutrálními úředními osobami, které jsou stranou politického dění.

Judikatorně zaujatá východiska týkající se bezpečnostních sborů zajišťující vnitřní pořádek jsou v základu aplikovatelná též pro ozbrojené síly zajišťující ochranu obyvatel před vnějšími hrozbami.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, jelikož vstup do politické strany je vymezen jako jeden z taxativně vymezených obligatorních důvodů k propuštění ze služebního poměru, byl v popsaném případě následně obviněný důstojník propuštěn ze služebního poměru. Vojákově rovněž vznikl nárok na výsluhový příspěvek v poloviční výši.²⁹ V daném ohledu byl totiž vstup do politické strany pro obviněného důstojníka jednoznačně výhodnějším postupem, když mu takto vznikl nárok na výsluhové náležitosti (alespoň) v poloviční výši, neboť v případě podání žádosti o propuštění by mu žádný nárok nevznikl.³⁰

Druhý voják svým jednáním tak využil tožné nedostatečnosti právní úpravy, jako je

²³ Ust. § 45 odst. 1 zákona o vojácích a § 47 zákona o služebním poměru.

²⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. K § 47 a 48. 361/2003 Dz.

²⁵ Komentář k § 13 až § 15 v TOMEK, P. – FIALA, Z. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*. 4., aktualizované vydání. Ostrava: ANAG, 2023, str. 84.

²⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2023, čj. 8 As 3/2021-45.

²⁷ Rozhodnutí ze dne 20. 5. 1999, ve věci *Rekvényi proti Maďarsku*, stížnost č. 25390/94, bod 41.

²⁸ MOLEK, P. *Politická práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 156.

²⁹ Ust. § 143 odst. 7 zákona o vojácích.

³⁰ Při splnění dalších podmínek stanovených zákonem. Viz § 143 odst. 8 zákona o vojácích.

tomu v případě zákon o služebním poměru, a která již byla popsána médií.³¹

Shora popsané situace, paradoxně zaznamenané v rámci jednoho trestního řízení s (dnes již bývalými) vojáky, se jeví jako nežádoucí hned z několika důvodů. Vojákům páchajícím (systematicky dlouhodobě rozsáhlou) trestnou činností ku škodě resortu Ministerstva obrany, resp. za účelem vlastního obohacení, byly přiznány výsluhové náležitosti v plné, resp. poloviční výši, a to i navzdory následnému pravomocnému odsouzení za danou trestnou činnost. Je tak zřejmé, že předmětná právní úprava obsahuje nedostatky, jež v nyní řešeném případě pramení z legislativního upřednostnění vztahu trestního řízení a trvání služebního poměru vojáka před věcnou souvislostí trestné činnosti páchané z pozice vojáka, bez ohledu na trvání či skončení služebního poměru.

Komparace s příslušníky bezpečnostních sborů

Nyní řešená problematika se dotýká kromě vojáků též příslušníků bezpečnostních sborů, jejichž služební poměr je upraven zákonem o služebním poměru. Komparativním pohledem na předmětný zákon je zjevné, že tento okolností propuštění, resp. výsluhových příspěvků řeší do jisté míry fakticky obdobně, jako je tomu v případě zákona o vojácích.

Vzhledem k zaměření příspěvku lze z komparovaného zákona uvést, že příslušník bezpečnostního sboru musí být propuštěn, jestliže byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně,³² byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka,³³ bylo v řízení o úmyslném trestném činu pravomocně rozhodnuto³⁴ a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, či dále porušil služební slib tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru³⁵ nebo porušil omezení spočívající v zákazu členství v poli-

tické straně nebo politickém hnutí, jakož i vykonávání činnosti v jejich prospěch.³⁶

V návaznosti na uvedené je třeba rozlišovat mezi skončením služebního poměru příslušníka, jeho propuštěním ze služebního poměru a výsluhovými nároky, potažmo výsluhovým příspěvkem, který bývalým příslušníkům za splnění zákonných podmínek náleží.

Ustanovení § 157 zákona o služebním poměru tak stanoví podmínky nároku na výsluhový příspěvek včetně uvedení taxativního výčtu, kdy na výsluhový příspěvek nemá příslušník nárok.

Na výsluhový příspěvek tedy nemají nárok bývalí příslušníci bezpečnostních sborů, jejichž služební poměr skončil propuštěním z důvodu (i) pravomocného odsouzení pro trestný čin spáchaný úmyslně, (ii) rozhodnutí v řízení o úmyslném trestném činu o odklonu, přičemž jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, (iii) porušení služebního slibu tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru a je následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně, jakož i (iv) žádosti o propuštění a je proti němu vedeno trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně a následně je za něj pravomocně odsouzen (či jinak pravomocně bylo skončeno).^{37, 38}

Jak k důvodu pod bodem (iii) doplňuje Kopecký, jedná se o zvláštní důvod, u kterého není podmínkou propuštění ze služebního poměru pravomocné rozhodnutí soudu, popř. státního zástupce, vydané v trestním řízení, ale to, že sám služební funkcionář zjistí takový stav věci, o kterém nejsou pochybnosti, o tom, že se příslušník dopustil zákonem předvídaného jednání.³⁹

V návaznosti na první případovou situaci lze analogický důvod pro propuštění nalézt v § 42 odst. 3 písm. a) zákona o služebním poměru, podle kterého musí být příslušník propuštěn, jestliže služební místo, na něž byl ustanoven, bylo zrušeno v důsledku organizačních změn a příslušníka nelze ustanovit na jiné služební místo. V uvedeném případě

³¹ HRBÁČEK, J. Stíhání příslušníků bezpečnostních složek přišli na skulinu v zákoně. Ví, jak si zachránit vysoké výsluhy i přes případné odsouzení. *Ekonomický deník*. Online text. Dostupné na (<https://ekonomickydenik.cz/stihani-prislusnici-bezpecnostnich-slozek-prislusna-skulinu-v-zakone-vi-jak-si-zachranit-vysoke-vysluchy-i-pres-pripadne-odsouzeni/>), ověřeno k 7. 4. 2025.

³² Ust. § 42 odst. 1 písm. a) zákona o služebním poměru.

³³ Ust. § 42 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru.

³⁴ Formou odklonu.

³⁵ Ust. § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru.

³⁶ Ust. § 42 odst. 1 písm. f) zákona o služebním poměru.

³⁷ Podmíněné zastavení, schválení narovnání či podmíněné odložení návrhu na potrestání.

³⁸ Ust. § 157 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

³⁹ KOPECKÝ, M. Důsledky trestního řízení pro postavení zaměstnanců veřejné správy. *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica*, 2023, č. 4, str. 30.

není tedy, obdobně jako v případě vojáka, pamatováno na situaci shora popsanou, v důsledku čehož by v takových případech náležely příslušníkům výsluhové náležitosti.

Stran druhak řešeného případu nemorálního přiznání výsluhových náležitostí z důvodu vstoupení do politické strany lze připomenout, že zákon o služebním poměru zapovídá příslušníkům možnost být členem politické strany nebo politického hnutí i vykonávat činnost v jejich prospěch,⁴⁰ přičemž porušení tohoto ustanovení zakládá důvod k propuštění ze služebního poměru.⁴¹ Vzhledem ke skutečnosti, že shora citované ustanovení stanovující podmínky nároku na výsluhový příspěvek neobsahuje skončení služebního poměru příslušníka propuštěním z důvodu členství v politické straně, bude tento v případě v případě porušení zákazu oprávněn k čerpání výsluhových náležitostí.

Pouze na okraj pak lze zopakovat a částečně doplnit, že stanovený zákaz členství v politické straně je kategorický, kdy již pro navození zákonného následku spočívající v ukončení služebního poměru není potřeba zkoumat, zdali tak bylo učiněno účelově, fiktivně či se skutečným záměrem politického angažmá. Pomineme-li skutečnost, že dokazování zjevné účelovosti by bylo poměrně složité, neboť by se musel zkoumat např. časový rámec vstupu před propuštěním, aktivita v politické straně, historie politické angažovanosti, motivace vstupu atd., není naznačené dokazování potřebné, neboť zákonná ustanovení jsou v daném ohledu bezpodmínečná a pro naplnění kýženého následku postačí i zcela fiktivní vstup do politické strany.

Uvedený stav je zjevně nežádoucí. Zvláště pak za situace, kdy se soudy opakovaně zabývaly výkladem ustanovení týkajícím se (účelového) ukončení služebního poměru na žádost příslušníka v případě, že tento již byl trestně stíhán. Pro tyto účely kupř. Nejvyšší správní soud stanovil, že záznam o zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu, který předcházal skončení služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru, zakládá podmínky pro aplikaci § 157 písm. d) zákona o služebním poměru,⁴² bez ohledu na stav vědomí příslušníka o této skutečnosti. Konkrétně pak blíže rozvedl, že „účelem § 157 písm. d) zákona o služebním poměru je mimo jiné i snaha zabránit tomu,

aby příslušníci, kterým propuštění ze služebního poměru spojené se zánikem nároku na výsluhový příspěvek teprve hrozí, mohli účelově ukončit služební poměr propuštěním na žádost ještě před pravomocným ukončením trestního řízení. Účel samotného písm. d) se nevylučuje s účelem citovaného ustanovení § 157 jako celku. To má nepochybně za cíl zamezit tomu, aby měl nárok na výsluhový příspěvek příslušník, který se dopustil úmyslného trestného činu během trvání služebního poměru a v době ukončení služebního poměru je proti němu vedeno trestní řízení nebo ve věci již bylo pravomocně rozhodnuto. Zákon v tomto ustanovení nepracuje s pojmem vědomosti nebo nevědomosti příslušníka o probíhajícím trestním řízení a používá pouze obecný pojem vedení trestního řízení. Na základě jazykového výkladu i teleologického výkladu lze dospět k závěru, že § 157 písm. d) zákona o služebním poměru lze aplikovat i v případech, kdy příslušník spáchá úmyslný trestný čin a ještě v době trvání služebního poměru je zahájeno trestní řízení s tím, že příslušník vystupuje jako osoba podezřelá, byť o vedení trestního řízení sám ještě neví. Zákodárce nemohl pamatovat na všechny potenciální situace, které mohou v praxi vzniknout, je však nezbytné uvědomit si, že v případech, na které § 157 písm. d) zákona o služebním poměru cílí, si příslušník musí být vědom minimálně spáchání trestného činu a z tohoto důvodu může být motivován ukončit služební poměr vlastní žádostí o propuštění.“⁴³

Shora uvedené Kopecký přehledně shrnuje, že „pro existenci, resp. neexistenci nároku na výsluhový příspěvek je rozhodné, zda v době, kdy jeho služební poměr skončil na žádost, proti němu bylo vedeno trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně (přičemž není nezbytné, aby bylo v té době vedeno trestní stíhání).“⁴⁴

Citované rozhodnutí se dotýká toliko žádosti o propuštění, přičemž (adekvátně příslušající) judikaturu vyšších soudů týkající se shora předestřené skutkové stavu se autorovi dohledat nepodařilo.

Ačkoliv soudy akcentují potřebu vyhnout se účelovému jednání z trestné činnosti podezřelých příslušníků, a to i za užití rozšíření výkladu k samotnému počátku vedení trestního řízení, zůstává tento náhled vázán toliko

⁴⁰ Ust. § 47 zák. o služebním poměru.

⁴¹ Ust. § 42 odst. 2 písm. f) zák. o služebním poměru.

⁴² *Požádal o propuštění.*

⁴³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu z dne 11. 8. 2015, č. j. 6 As 271/2014-41.

⁴⁴ KOPECKÝ, c. d., str. 30.

na důvod spočívající ve vlastní žádosti o propuštění ze služebního poměru, nikoliv na jiné v úvahu přicházející důvody či okolnosti skončení služebního poměru. Ve shora prvně naznačeném případě podezřelého vojáka lze uznat, že tento sice obsahuje prvek ojedinělosti,⁴⁵ zároveň však poukazuje na dle autora nedostatečné právní nastavení této problematiky, tím spíše byla-li v témže řízení druhým vojákem využita jiná „mezera“ v zákoně. V daném případě totiž nelze přehlédnout, že ke změně systematizace došlo ze zájmu prověřujícího policejního orgánu, přičemž podezřelý na nastalou situaci reagoval způsobem zjevně vědom si prověřování své osoby, tedy způsobem Nejvyšším správním soudem zapovídaným. Uvedené bezesbýtku platí též pro druhý popisovaný případ zjevně účelového vstoupení do politické strany. Skutečnost, že ke spáchání trestné činnosti mělo dojít v době trvání služebního poměru, zůstala v obou případech nereflektována.

Na danou situaci již dříve upozorňoval kupř. Kopecký, podle kterého se „jako paradoxní se může jevit situace, kdy by se příslušník dopustil v době výkonu služby trestného činu, požádal o skončení služebního poměru, ale do skončení služebního poměru proti němu nebylo vedeno trestní řízení – v takovém případě by nebylo možné ustanovení § 157 písm. d) o výluce z nároku na výsluhový příspěvek aplikovat.“⁴⁶

V neposlední řadě lze stran komparovaných právních úprav též poukázat na jejich nesourodost týkající se možnosti propuštění v kontextu spáchaného trestného činu. Zatímco propuštění příslušníků ozbrojených sil je vázáno na pravomocné odsouzení, příslušníka bezpečnostních sborů lze propustit ze shora citovaného důvodu spočívajícího v porušení služebního slibu tím, že se dopustil zavrženého jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru,⁴⁷ přičemž v případě následného odsouzení ztrácí nárok na výsluhový příspěvek.⁴⁸ Předmětná právní úprava příslušníků bezpečnostních sborů tedy dává nadřízeným složkám větší prostor pro propuštění příslušníka, resp. jinými slovy umožňuje zkrácení doby mezi zjištěním

nežádoucího jednání a výsledku trestního řízení, což v neposlední řadě může znamenat též faktické omezení prostoru pro potenciální využívání nedokonalosti zákona.

Náprava nedostatečného stavu

Jak již bylo uvedeno, uvedený stav vykazuje nedostatky, které by měly být legislativně upraveny. Stran zákona o služebním poměru je ze strany gestora připravena novela,⁴⁹ která mj. modifikuje podmínky poskytnutí výsluhových náležitostí při reflexi spáchání trestného činu. Předmětné ustanovení týkající se nároku na výsluhový příspěvek se mění způsobem, kdy na tento nemá nárok příslušník, „jestliže v době trvání služebního poměru spáchal úmyslný trestný čin a následně byl za něj pravomocně odsouzen nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání nebo bylo pravomocně schváleno narovnání nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání“.⁵⁰

Důvodová zpráva k navrhované změně uvádí, že v daném případě se přistupuje „k důležité změně s cílem zamezit případům, které veřejnost oprávněně vnímá s velkou nevolí, kdy mezery v zákoně umožňují pobírání výsluhového příspěvku bývalým příslušníkům, kteří byli pravomocně odsouzeně pro úmyslný trestný čin. Nová úprava proto brání vzniku nároku nejen v situaci, kdy je odsouzení za trestný čin důvodem skončení služebního poměru (jako je tomu v současnosti), ale ve všech případech, kdy se příslušník v době trvání svého služebního poměru dopustí úmyslného trestného činu, ať už jeho služební poměr skončil jakkoliv. Irelevantní bude i skutečnost, zda trestní řízení skončilo standardním odsouzením po projednání věci v hlavním líčení, anebo alternativně tzv. odklonem“.⁵¹

Navrhovaná úprava tedy cílí na shora uváděné situace, kdy jednoznačným způsobem vylučuje *pro futuro* možnosti využívající nedostatečnosti legislativní úpravy, která v současné době významně potlačuje vztah pachatele trestné činnosti k příslušnosti k ozbrojeným silám a bezpečnostním sborům.

⁴⁵ Autor nemá k dispozici data, v jakém rozsahu dochází k obdobným situacím.

⁴⁶ KOPECKÝ, c. d.

⁴⁷ Ust. § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru.

⁴⁸ Ust. § 157 písm. c) zákona o služebním poměru.

⁴⁹ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů; č.j. předkladatele MV- 98089-9/OBP-2022, dostupné na <https://odok.cz/portal/veklep/material/KORND3ABPWE2/>.

⁵⁰ Viz navrhované znění § 157 zákona o služebním poměru.

⁵¹ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Navrhovaná úprava správně akcentuje časový okamžik spáchání trestné činnosti k době služebního poměru, který by měl být určujícím pro přiznání výsluhových náležitostí.

Nutno nicméně v dané souvislosti podotknout, že shora uvedená konstrukce je toliko návrhem novely, přičemž tato se týká výhradně zákona o služebním poměru, nikoliv zákona o vojácích. Pomineme-li zjevnou (další) diskrepanci v komparovatelných předpisech, lze vzhledem k jejich vzájemné podobnosti a zaměření doporučit provedení obdobné novelizace též v případě vojáků. V opačném případě zůstanou vojáci – pachatelé trestných činů fakticky zvýhodněni stran přiznání a následného pobírání výsluhových náležitostí, což se ve světle probíhající společenské diskuse⁵² jeví jako nežádoucí.

Lze se tedy jednoznačně ztotožnit s názorem Kučery, který k tématu výsluhových náležitostí v kontextu spáchání trestného činu, resp. pravomocného odsouzení dodává následující: „jestliže společnost považuje vojákovu setrvaní ve služebním poměru natolik vážnost ohrožující, že musí být dotyčný voják po pravomocném odsouzení propuštěn ze služebního poměru, neměl by mu ani vzniknout nárok na výsluhové náležitosti. Uvedená dvojkolejnost, kdy na jedné straně dochází k vojákovu propuštění ze služebního poměru následkem jeho pravomocného odsouzení pro trestný čin (jeho jednání bylo natolik škodlivé, že na dalším využití vojákovy služby nemají ozbrojené síly – i přes značné investice do jeho výcviku apod. – nadále zájem) a na straně druhé jsou propouštěnému vojákovi v jednom z případů výsluhové náležitosti přiznávány, totiž postrádá opodstatnění.“⁵³

Závěr

Představený článek vychází z praxe zjištěných případů, shodou okolností zaznamenaných v rámci jednoho trestního řízení, který jednoznačně poukázal na nedostatky právní úpravy v oblasti poskytování výsluhových náležitostí vojákům. Provedenou komparací bylo zjištěno, že obdobná úprava platí též pro příslušníky bezpečnostních sborů, přičemž v tomto případě je již zamýšlena novelizace vedoucí k zamezení nežádoucího, mj. též soudy zapovídaného, jednání pachatelů trestných činů využívajících nedostatku právní úpravy umožňující k vyplácení výsluhových náležitostí. Aktuální právní úprava v této oblasti nedostatečně reflektuje souvislost spáchané trestné činnosti k době trvání služebního poměru s osobou (bývalého) vojáka, resp. příslušníka bezpečnostního sboru. V případě zákona o služebním poměru je navrhováno odepření výsluhových náležitostí příslušníkovi bezpečnostních sborů, který se v době trvání služebního poměru dopustil trestného činu, za který byl následně odsouzen či věc skončila tzv. odklonem. Uvedený krok lze jednoznačně přivítat, přičemž v daném ohledu se otevírá prostor pro diskuzi stran přiznání a vyplácení výsluhových náležitostí v kontextu trestního řízení, resp. následného zjištění pachatelů trestného činu, a to i pro případy (bývalých) příslušníků ozbrojených sil. Příklady z praxe totiž ukazují, že v opačném případě budou výsluhové náležitosti vypláceny zcela amorálně i bývalým vojákům coby pachatelům trestných činů.

⁵² Srov. např. MENŠÍK, J. Výsluhy členům bezpečnostních složek stojí rozpočet miliardy a stále rostou. *Novinky.cz*. Online text. Dostupné na ([Výsluhy členům bezpečnostních složek stojí rozpočet miliardy a stále rostou – Novinky](#)), ověřeno k 7. 4. 2025, HRDLÍČKA, J. Rozmáchlé české výsluhy za miliardy. Do voleb se na ně už nesáhne, tvrdí stát. *Echo24.cz*. Online text. Dostupné na ([Rozmáchlé české výsluhy za miliardy. Do voleb se na ně už nesáhne, tvrdí stát – Echo24.cz](#)), ověřeno k 7. 4. 2025, HRBÁČEK, J. Stát letos zaplatil přes 12 miliard na výsluhy expříslušníkům bezpečnostních složek. *Ekonomický deník*. Online text. Dostupné na [[Stát letos zaplatil přes 12 miliard na výsluhy expříslušníkům bezpečnostních složek – Česká justice \(ceska-justice.cz\)](#)], ověřeno k 7. 4. 2025.

⁵³ KUČERA, T. (2023). Porovnání zániku služebního poměru vojáka z povolání a skončení pracovního poměru zaměstnance coby možného následku pravomocného odsouzení v trestním řízení. *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica*, 2023, č. 4, str. 147.